

Posudek diplomové práce

Autor: Vítězslava Pokorná
Název: *Multilingual Compensatory Strategies of Czech Native Speakers in English*
Vedoucí BP: PhDr. Klára Matuchová, Ph. D.
Oponent: PhDr. Bohuslav Dvořák

Téma diplomové práce Vítězslavy Pokorné – *Multilingvní kompenzační strategie českých rodilých mluvčích v angličtině* - je ve své širší podstatě logickou a přirozenou součástí veškerého studia a výuky cizích jazyků. V anglicky psané odborné literatuře existuje mnoho publikací, které se zabývají vlivem negativního jazykového transferu z různých mateřských jazyků do angličtiny. Předkládaný text ovšem volí inovativní přístup a takříkajíc na pozadí češtiny zkoumá negativní transfer mezi prvním a druhým osvojovaným cizím jazykem. Teoretická část je pojata multidisciplinárně z hlediska sociálně historického, psychologického, psycholingvistického a didaktického. Jsou zde komentovány relevantní jevy jako historický vývoj angličtiny, proces učení, osobnost studenta, paměťové procesy, bi- a multilingvalismus a především jazykový transfer.

Výzkum je založen na dvou hypotézách, konkrétně: interference dominantního jazyka je silnější než u dalšího cizího jazyka a pasivní interference dosahuje vyšší míry než aktivní interference. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření mezi studenty gymnázia, kteří studují angličtinu a francouzštinu nebo němčinu. Z výsledků vyplývá, že obě výchozí hypotézy se u zkoumaného vzorku potvrdily.

Autorka v úvodu zmiňuje, že ji k výběru tématu vedla mimo jiné vlastní zkušenost s negativní interferencí mezi francouzštinou a angličtinou. Tato motivace má nepochybně pozitivní efekt z hlediska autentičnosti výzkumu a důkladné obeznámenosti s oběma jazyky. Na druhé straně text samotný na několika místech funguje jako corpus delicti při prokazování, že kompenzační strategie nemají pouze kladný dopad na jazykovou produkci (např. str. 24 „*the capacity to conform one's production to the language system...*“ – pravděpod. transfer z francouzského *conformer qch à qch*, nebo str. 30 „*in case of oral production*“). Nicméně je sympatické, že tento fakt je čtenáři explicitně předeštěn již na str. 8.

Přestože je teoretická část pojata značně široce, autorce se daří ji prezentovat jako kompaktní celek, který čtenáře systematicky a dostatečně detailně provází všemi oblastmi

nutnými k pochopení analyzované problematiky. Proto by si zasloužila ještě větší pozornost ve formě silnější provázanosti s částí praktickou a výraznějšího zastoupení při interpretaci výsledků výzkumu, které v poslední sedmé kapitole působí poněkud seznamovitě.

V praktické části oceňuji zejména důkladně promyšlenou strukturu dotazníkových cvičení, která mají potenciál spolehlivě odhalit používané kompenzační strategie. Rovněž jasná a přehledná kategorizace chyb adekvátně podporuje prokazování pravdivosti obou hypotéz. Je zřejmé, že přesnosti interpretace by prospěla detailnější kvalitativní analýza podpořená rozhovory s jednotlivými studenty, nicméně v rozsahu diplomové práce není realistické ji provést. Jako možné technické zlepšení prezentace výsledků bych viděla jasné popisky tabulek, které v textu chybí.

Co se týká formulační úrovně práce, kromě výše zmíněného negativního transferu z románských jazyků nemám větších výhrad. Je poměrně neobvyklé, že se stylistická nekonzistentnost v diplomových pracích projevuje užitím neadekvátně formálního registru (např. str. 9 „*the already existing English essays*“ Většina autorů má opačný problém. Na některých místech se rovněž objevují chyby ve spellingu z nepozornosti, při užití členů či při interpunkci, nicméně tyto drobnější nedostatky neruší plynutí textu a jeho logickou výstavbu.

Jako rozsáhlejší problém vidím časté užívání několikanásobných větných členů a přílišnou délku některých souvětí či odstavců, což rozhodně nepřispívá jasnému pochopení textu, spíše naopak (např. str. 10 „*As I intend to teach both these languages, I hope that this research will help me better realise more clearly what problems are significant for the major part of my students and how I could possibly prevent them, and, at the same time, I will become more alert and sensitive to the effects of interference in my own production.*“). Doporučuji proto v případné další odborné práci aplikovat přístup „méně znamená více“.

Navrhuji, aby se autorka při obhajobě vyjádřila k následujícím otázkám:

- na str. 27, 2. odstavec se objevují dvě tvrzení ohledně nevědomého vlivu druhého cizího jazyka v mluveném a psaném projevu, která působí protichůdně – jak přesně má čtenář chápat závěrečné tvrzení „*the other foreign language model asserted itself into the final result*“?
- o jaké zdroje či pozorování opírá autorka tvrzení na str. 30, 3. odstavec a dále str. 31, 2. odstavec že extroverti a introverti se obecně cítí lépe při mluveném projevu či psaném projevu podle svého osobnostního typu?
- vzhledem k typu školy, na které byl výzkum prováděn, by mě zajímal názor autorky na možný vliv celkové vzdělanostní a intelektuální úrovně studentů na získané výsledky. Tedy dá-li se předpokládat, že pokud je celková vzdělanostní

úroveň studentů výrazně nižší než na jednom z nejprestižnějších gymnázií v zemi, budou výsledky rovněž výrazně jiné.

Přes výše uvedené výhrady, které jsou spíše technického rázu, dle mého názoru předkládaný text splňuje a v některých aspektech převyšuje požadavky kladené na diplomovou práci. Vzhledem k povaze tématu a k omezením, která nutně s rozsahem takové práce souvisí, práci doporučuji k přijetí, navrhuji hodnotit předběžně jako **výbornou** a ponechat konečnou známku na výsledku obhajoby.

V Praze, 13.5.2011

PhDr. Klára Matuchová, Ph. D.
KAJL, PedF, UK